

JAARVERSLAG 2022

HERINNERINGSCENTRUM
 KAMP WESTERBORK

Voorwoord

Per 18 mei 2022 is Bertien Minco aangesteld als algemeen directeur van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Zij volgde daarmee Gerdien Verschoor op.

Daarnaast is per 1 augustus Ine Scholten aangesteld als zakelijk directeur. Wij vormen samen de directie van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork voor in ieder geval de komende twee jaren, met als speciale opdracht om het plan voor de vernieuwing van het museum en kampterrein te realiseren en de basis te leggen voor de fondsenwerving.

Ondertussen is de 'winkel gewoon open' gegaan na het aflopen van alle corona maatregelen in het voorjaar van 2022 en zijn er weer bezoekers in het museum en op het kampterrein. Er openden nieuwe tentoonstellingen, het stroomt weer vol met scholieren en er zijn er ooggetuigenlezingen, presentaties en voorstellingen. De naweeën van Corona blijven gedurende het hele jaar voelbaar, net als bij andere culturele instellingen. We ontvangen minder bezoekers dan gebruikelijk was voor Corona en ondervinden ook de gevolgen van de inflatie en sterk stijgende energiekosten.

2022 was een jaar dat in het teken stond van het verleden en toekomst. Het is tachtig jaar geleden dat de eerste transporten naar de vernietigingskampen vertrokken vanuit Westerbork. En er wordt gewerkt aan de vernieuwing van het museum en kampterrein om deze geschikt te maken voor de nieuwe generaties; voor de toekomst.

Bertien Minco en Ine Scholten

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
1. Herdenkingen, tentoonstellingen en activiteiten	3
2. Vernieuwing.....	6
2.1 Bouwpartners.....	6
2.2 Begroting.....	6
2.3 Fondsenwerving	6
2.4 Stakeholders.....	6
3 Kenniscentrum.....	7
3.1 Educatie	7
3.2 Onderzoek.....	9
3.3 collectie.....	10
3.4 Landelijk Steunpunt Gastsprekers WOII-Heden.....	11
4. PR, communicatie en marketing.....	12
4.1 PR.....	12
4.2 Communicatie	13
4.3 Marketing en campagnes.....	14
5. Bedrijfsvoering.....	15
5.1 P&O	15
5.2 ICT.....	15
5.3 Onderhoud monumenten en museumgebouw	15
6 Raad van Toezicht	16
6.1 Directiewisseling.....	16
6.2 Samenstelling Raad van Toezicht	16
6.3 Vergaderingen.....	17
6.4 Raad van Advies	17
Bijlage 1 Herdenkingen, bijeenkomsten en overige publieksactiviteiten	20
Bijlage 2 Aanwinsten en bruiklenen	21
Bijlage 3 Vrienden, donateurs, begunstigers en sympathisanten	22
Bijlage 4 Bezoekersaantallen, groepsbezoek en rondleidingen	23
Bijlage 5 Nevenfuncties directie	24
Bijlage 6 Landelijk Steunpunt Gastsprekers	25

1. Herdenkingen, tentoonstellingen en activiteiten

Als gevolg van de Covid19-maatregelen bleef tot 27 januari 2022 het organiseren van activiteiten (lezingen, filmvoorstellingen, boekpresentaties, toneelvoorstellingen, etc.) binnen het museum niet mogelijk. Vanaf donderdag 27 januari opende het museum haar deuren waarbij nog wel de nodige restricties golden zoals het tonen van de QR-code, het dragen van een mondkapje en een maximum aantal bezoekers per m².

Herdenkingen

In 2022 werd weer een groot aantal activiteiten georganiseerd, de belangrijkste voor het Herinneringscentrum Kamp Westerbork waren de 4 mei herdenking en de herdenking van het eerste transport op 15 juli 2022.

Op 4 mei vond er weer de Dodenherdenking plaats op het kampterrein, na twee jaar waarin dit vanwege Corona niet mogelijk is geweest. Er liepen zo'n 4000 mensen mee in de Stille Tocht. Bijna 1250 bezoekers kochten overdag een kaartje voor het museum. Tijdens het herdenkingsprogramma spraken Holocaust overlevenden Ronald Waterman en Zoni Weisz. Sopraan Channa Malkin zong onder meer liederen uit de Zwarte Bloemen, gebaseerd op de gedichten van Ida Vos.

Op 15 juli werd het Eerste Transport vanaf Station Hooghalen herdacht, met een indrukwekkend programma van toespraken van overlevenden en betrokkenen en het voorlezen van brieven van kampgevangenen. Naast zo'n 200 overlevenden en nabestaanden was een groep hoogwaardigheidsbekleders aanwezig.

Tentoonstellingen

Tot juni 2022 was de tentoonstelling *Gevangen in beelden - De Westerborkfilm* binnen en buiten het museum te bezoeken.

In het vroege voorjaar van 1944 begon Rudolf Breslauer met het filmen van kamp Westerbork. Opnamen van werkende gevangenen. Van sportactiviteiten en dagelijkse bezigheden. Van binnenkomende en vertrekkende transporten.

Deze film en productiedocumenten zijn inmiddels werelderfgoed. In 2017 zijn ze opgenomen in het *UNESCO Memory of the World Register*. Het unieke beeldmateriaal, in bezit van het NIOD Instituut voor Oorlogs, Holocaust- en Genocidestudies, is daarna onderzocht, geselecteerd en zorgvuldig gerestaureerd in opdracht van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.

De gerestaureerde beelden vormden de basis van de tentoonstelling *Gevangen in Beelden*, die vanaf 19 mei te zien was in het museum en op het voormalige terrein van kamp Westerbork. In het museum van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork werd in de tentoonstelling het verhaal van de context van de film verteld. Op het kampterrein waren filmscènes te zien op de locatie waar Breslauer in 1944 met zijn filmcamera stond.

In de tussentijd werd hard gewerkt aan de voorbereidingen van de expositie

De herinnering aan kamp Westerbork, die van 8 juli 2022 tot en met november 2023 in het Herinneringscentrum te zien zal zijn. In deze tentoonstelling wordt belicht hoe de Nederlandse samenleving in de afgelopen 75 jaar met de herinnering aan de Holocaust is omgegaan. Centraal staat daarbij het denken over kamp Westerbork. De tentoonstelling bestaat uit twee inhoudelijk verbonden ruimtes:

- 1.) De herinnering aan de Holocaust (met focus op kamp Westerbork) in de periode 1945-2021
- 2.) Deel ingericht door diverse 'Artists-in-Residence' / gastconservatoren (individuen of groepen) die verschillende perspectieven op de herinnering aan kamp Westerbork tonen

De eerste tentoonstelling werd op 8 juli 2022 geopend.

Vanaf 8 juli is ook de serie *His Name is My Name* te zien geweest via Instagram, een innovatieve animatie-documentaireserie. Deze serie is gemaakt door het Emmy-genomineerde Nederlands-Amerikaanse documentaire-team Jongsma + O'Neill. *His Name is My Name* ontvouwt zich in tien afleveringen van elk drie minuten waarin onderzocht wordt hoe de misdaden van daders uit de Tweede Wereldoorlog nog steeds weerklinken in de huidige samenleving en de ogenschijnlijk stevige fundamenten van onze familiegeschiedenissen aan het wankelen brengen.

Op 8 juli is gestart met het eerste gastconservatorschap dat de persoonlijke relatie van verschillende nabestaanden in beeld bracht: Rozette Kats, Betty Schols-Meents, Alex Freddy Kan en Naomi Eliasar.

Het tweede gastconservatorschap werd aandacht besteed aan de archeologie van de plek en is ontwikkeld door conservator Guido Abuys in samenwerking met o.a. Martijn Eickhoff, directeur van het NIOD en bijzonder hoogleraar Archeologie en Erfgoed van Oorlog en Massaal Geweld. Voor meer informatie wordt verwezen naar eerdere rapportages.

De derde programmering startte op 16 november 2022. Tien kunstenaars van het kunstenaarscollectief Drents Portret presenteerden hun werk in het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Hiervoor bekeken zij de historische plek door de ogen van 'de burens van kamp Westerbork'; de boeren die om Westerbork heen woonden, de bakker uit het nabijgelegen dorp. De ambtenaren die bij het reilen en zeilen van het kamp betrokken waren. De plaatselijke verzetsstrijders en regionale collaborateurs. De naoorlogse bewoners en huidige omwonenden.

Voor de expositie "De herinnering aan kamp Westerbork" heeft het Herinneringscentrum een grant toegekend gekregen binnen de Call for Support van de Europese Unie. Tijdens de European Heritage

Label conferentie in Brussel verzorgde tentoonstellingsmaker Bas Kortholt een toelichting op het project. In 2018 ontving het Herinneringscentrum dezelfde grant voor het delen van de verhalen van Sinti en Roma.

De tentoonstelling en de randprogrammering zijn financieel mogelijk gemaakt door: Prins Bernhard Cultuur Fonds, VFonds, VSBfonds, Provincie Drenthe, Edli Foundation, NWO, Creative Europe en Dutch Culture en Stichting Democratie en Media.

Activiteiten

Nadat de coronabeperkingen werden opgeheven is weer volop invulling gegeven aan de jaarprogrammering. Druk bezocht werden onder andere de lezingen op de laatste zondag van de maand. Zoals bijvoorbeeld de lezing die Lous Steenhuis Hoepelman op 25 september gaf. Zij was een van de 51 weeskinderen die de oorlog overleefde. Marieke de Vries (NOS) verzorgde de inleiding. Beiden werkten aan de podcast de 'Onbekende Kinderen van kamp Westerbork'.

Een overzicht van alle activiteiten in 2022 is als bijlage bij dit jaarverslag opgenomen.

2. Vernieuwing

Het vernieuwingsproces is in 2022 na een stagnatie in het voorjaar, met een directiewisseling in mei en augustus, in het najaar weer in volle vaart doorgezet. De inzichten zijn gaande het traject gewijzigd mede door het perspectief dat werd geboden vanuit Staatsbosbeheer en Astron.

2.1 Bouwpartners

Aan het bureau abcnova is opdracht gegeven een haalbaarheidsonderzoek in te stellen naar de bouw van een educatief paviljoen.

In februari zijn er (organisatiebreed) werkbezoeken gebracht aan Kamp Amersfoort en Kamp Vught om met de collega's ervaringen uit te wisselen over hun vernieuwing, inrichting etc. In Vught heeft een aantal mensen nog een aparte afspraak met het bouwteam (o.a. projectbegeleider, aannemer, architect) gehad over hun bouwproces, de do's en don'ts.

De directie benaderde Francine Houben van architectenbureau Mecanoo met de vraag of ze op hoofdlijnen zou kunnen meedenken over de uitgangspunten voor inrichting van het landschap (kampterrein en omgeving). Mecanoo heeft naast Nederlandse ook een groot aantal internationale projecten op haar naam staan. Mecanoo werkt in samenwerking/samenspraak met abcnova aan een masterplan / verbeeldend plan voor het kampterrein en de nieuwbouw. Dit plan zal gereed zijn in het tweede kwartaal van 2023.

2.2 Begroting

Op basis van de plannen van begin 2022 is er een voorlopige ruimtestaat gemaakt (en deze is afgezet tegen de ruimtestaat die voor de oorspronkelijke verbouwingsplannen was opgesteld). Bureau Berenschot heeft deze door laten rekenen door Basalt. Op basis van deze wensen kwam Basalt uit op een bouwbegroting van ongeveer 30 miljoen. Dat bedrag ligt veel hoger dan de oorspronkelijke plannen. Dit heeft te maken met het ontwikkelen van de plannen. Er is een andere, ruimere ambitie geformuleerd, waarin niet alleen het museumgebouw, maar de hele omgeving inclusief het voormalig kampterrein wordt meegenomen, inclusief de infrastructuur van paden en wegen.

Tegelijk is er samen met Bureau Berenschot een exploitatieprognose gemaakt voor de exploitatie nà de vernieuwing.

Aangezien het masterplan van abcnova en Mecanoo nog niet gereed was in 2022 is deze nog niet meegenomen in de begroting. De begroting en exploitatieprognose zal dus nog moeten worden aangepast.

2.3 Fondsenwerving

In 2022 is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor fondsenwerving en zijn er diverse partijen benaderd en wordt er gesproken om te zien welke stappen er gezet gaan worden bij het gereedkomen van het Masterplan.

2.4 Stakeholders

Er is regelmatig contact met alle stakeholders om ze goed op de hoogte te houden van de ontwikkelingen bij het Herinneringscentrum Kamp Westerbork zelf en bij de vernieuwing. Er werden op locatie diverse delegaties ontvangen en er werden bezoek afgelegd bij o.a. het Ministerie van VWS, Ministerie van OCW, de Provincie Drenthe, de gemeente Midden Drenthe, Astron, NS en het VFonds, waarmee er werd gesproken over de vernieuwing, de contacten met diverse betrokkenen, de inhoudelijke ontwikkelingen en de brede ontwikkelingen in de samenleving die van belang zijn voor ons werk. Ook de financiering van de vernieuwing kwam ter sprake.

3 Kenniscentrum

3.1 Educatie

De afdeling educatie heeft in de Corona-periode afscheid moeten nemen van twee inhoudelijke krachten. Deze medewerkers zijn in verband met de onzekere corona-omstandigheden en de financiële consequenties hiervan in 2020-2021 niet vervangen. Vanaf het moment dat een regulier bezoek aan het Herinneringscentrum voor scholieren weer mogelijk was, werd de begeleiding opgevangen met een flexibele schil van extra medewerkers.

In de zomer van 2022 is er opnieuw vorm gegeven aan de afdeling waarbij is uitgegaan van de benodigde krachten voor twee fases:

2022-2027 Ontwikkeling nieuwe educatieve programmering t.b.v. nieuwbouw en herinrichting, ontwikkeling online aanbod, ontwikkeling educatieve modules voor gebruik bij gedigitaliseerde collectie, input klankbordgroepen jongeren en docenten, samenwerking lerarenopleidingen, uitvoering reguliere schoolbezoeken;

2027 – 2030 Eerste fase educatieve programmering in nieuwe situatie. Uitvoering, evaluatie en aanpassing in fase 1 ontwikkelde producten, programma's, projecten en modules.

Eerste aandachtsgebied is de ontvangst en educatieve begeleiding op maat van (school)groepen en individuele bezoekers binnen het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

De overige aandachtsgebieden betreffen het Herinneringscentrum als (inter)nationale samenwerkingspartner in externe educatieve projecten met partners in het museale veld WO2, lerarenopleidingen en maatschappelijke partners.

Hiervoor wordt het educatieve team uitgebreid met collega's met specifieke kennis op het gebied van (online) lesontwikkeling, docententraining en polarisatie/antisemitisme in de klas.

De maanden maart-augustus stonden weer geheel in het teken van de begeleiding van schoolgroepen. Daarnaast zijn door de afdeling educatie diverse stappen gezet in de toegankelijkheid van museum en kampterrein voor bezoekers met een visuele beperking. Medewerkers educatie, collectie en LSG volgden een workshop over audiodescriptie bij het terrein en voor de tentoonstellingen. Onze publieksmedewerkers namen deel aan een duidingssessie waarbij werd stilgestaan bij de bezoekerservaring van gasten met een visuele beperking en we ontvingen een plan van aanbevelingen, opgesteld door deskundigen van Bartiméus/Accessibility om nu en in de toekomst deze bezoekerservaring optimaal te faciliteren en vorm en inhoud te geven. Dit met dank aan het Bartiméus Fonds.

De afdeling educatie heeft daarnaast verder gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe en aanvullende publieksmaterialen voor gebruik op het kampterrein en in het museum.

De in een eerder stadium als gevolg van corona uitgestelde studiedag Holocausteducatie i.s.m. met de vereniging voor docenten geschiedenis en staatsinrichting vond plaats op 7 november 2022.

Op 11 november 2022 vond de jaarlijkse studiedag Holocausteducatie plaats, die het Herinneringscentrum Kamp Westerbork samen met de VGN organiseert. Ruim 120 deelnemers uit heel Nederland namen deel aan het dagvullend programma met lezingen, presentaties en workshops. Na het welkomstwoord door Bertien Minco nam prof. dr. Micha de Winter de deelnemers mee in de pedagogiek van de hoop, vonden ontmoetingen met ooggetuigen plaats op het kampterrein en spraken de deelnemers in workshops over de do's en don'ts van Holocausteducatie, het gebruik van archiefbronnen in de klas, de online omgeving van het Theater na de Dam, de vergeten geschiedenis van Sobibor, de inzet van persoonlijke levensgeschiedenissen in de klas en gesprekken met gastsprekers. De dag werd zeer positief beoordeeld door de deelnemers.

Een week later op 17 november vond in samenwerking met de Eems Dollard Region (EDR) opnieuw een docentendag plaats voor docenten aan beide zijden van de grens. Deze werd bijgewoond door ruim 80 deelnemers en bood opnieuw een gevarieerd dagvullend programma.

Met het Joods Cultureel Kwartier, Beeld en Geluid en NIOD werd gewerkt aan een projectplan voor een educatieve online programmering en onderwijsaanbod rondom de Westerborkfilm.

Naar aanleiding van de column van directeur Bertien Minco met betrekking tot de uitlatingen van de directeur van het CPNB over “Het bittere kruid” zijn we in gesprek gegaan met docenten Nederlands over een TikTok-voorleesmarathon door en met jongeren.

De laatste getuigen

In het project De laatste getuigen worden voormalige gevangenen van Westerbork uitgebreid en diepgaand geïnterviewd en vastgelegd. In oktober werden tien ooggetuigen in Nederland geïnterviewd en gefilmd. In december bevond het team zich in Canada, in januari 2023 in Israël.

Klankborden

De afdeling is gericht op vernieuwing van de educatieve uitgangspunten en programmering in de periode 2023-2026, binnen het kader van een leven-lang-leren. Er hebben klankbordgesprekken plaatsgevonden met MBO-docenten en locatie-bezoek aan verschillende MBO-opleidingen in het noorden van het land, waar we van docenten de tijd en ruimte kregen om in gesprek te gaan met MBO-studenten over hun verwachtingen en wensen met betrekking tot lessen over/een bezoek aan kamp Westerbork en de studenten ons hun do's en don'ts meegaven.

Overig

Studenten van de master New Audiences and Innovative Practice (NAIP) hebben in oktober vier dagen gewerkt aan een uniek project in Kamp Westerbork. Het NAIP Creative Ensemble heeft nieuw werk gecreëerd (solo's/groepsvoorstellingen/multimediale installaties/visueel werk) geïnspireerd op het meerdaagse bezoek.

3.2 Onderzoek

Internationale samenwerking

Het Herinneringscentrum zal in 2022-2023 als partner deelnemen aan het internationale project 'immersive technologies', dat onder leiding staat van de Universiteit van Leeds. Centraal staat de vraag hoe 'immersive technologies' (bijvoorbeeld virtual reality) op plekken als kamp Westerbork "werken". Daarbij wordt een prototype platform gebouwd dat de verschillende immersive technologies met elkaar verbindt. Naast het Herinneringscentrum, maken ook de Gedenkstätte Neuengamme, de Anne Frank Stichting en Museum '44 uit België deel uit van het project. In oktober 2022 vond de startbijeenkomst plaats.

Door de EU werd de aanvraag voor het project MEMORISE goedgekeurd. De participatie in het project MEMORISE is opgenomen in het deel over activiteiten en tentoonstellingen. In oktober werd in Odense (Denemarken) de startbijeenkomst gehouden van dit project.

Het uitgangspunt van het project: hoe koppelen we de verschillende verhalen en overblijfselen (voorwerpen / documenten / etc...) van de Holocaust aan de voorkeuren/ wensen/ achtergronden van de huidige bezoekers van vervolgingsplekken als Westerbork en Bergen Belsen?

Om deze doelstelling te realiseren worden in het project:

- Historische items gedigitaliseerd, beschreven en via een thesaurus gekoppeld;
- Apps ontwikkeld die de voorkeuren van bezoekers kunnen meten en linken aan de historische documenten (back-end);
- Apps ontwikkeld die deze koppeling op een publieksvriendelijke en veelzijdige manier (tekst, audiovisueel maar ook VR/AR) aan het publiek kunnen tonen (onsite, mobile en online) (front-end);
- Nagedacht over een wijze waarop dit educatief kan worden gebruikt;
- Publieksonderzoek (wetenschappelijk) worden verricht naar de werking van dit alles.

Het project loopt van het najaar van 2022 tot najaar 2025.

MEMORISE heeft een subsidie van de EU ontvangen van 4 miljoen euro.

Binnen MEMORISE wordt samengewerkt met

- Universiteit van Zuid-Denemarken
- NIOD
- Flux Guide (Oostenrijk)
- Semantic Web Company (Oostenrijk)
- Charles University van Praag
- The Hebrew University van Jeruzalem
- Eyodyne systems / Specs (Spanje)
- Chris Hall Design (Engeland)
- Gedenkstätte Bergen-Belsen

Publieksonderzoek

In het kader van het publieksonderzoek dat met een Museumbeurs van de NWO onder begeleiding van Prof. dr. Kees Ribbens van het NIOD/de Erasmus Universiteit wordt gerealiseerd, is deze periode verder gegaan met het analyseren van de gegevens die in het voorjaar/de zomer van 2021 werden vergaard tijdens het monitoren en enquêteren van bezoekers op en rond het voormalige kampterrein. Ook werd een vervolg gegeven aan de 25 diepte-interviews met mensen uit de verschillende aan Westerbork verbonden 'herinneringsgemeenschappen' en bezoekersgroepen.

Het rapport is inmiddels gepubliceerd en gedeeld in de publieke ruimte (website). Ook is een artikel verschenen in het Tijdschrift voor geschiedenis, dit in samenwerking met Kees Ribbens.

IHRA

Onderzoeker Bas Kortholt maakt deel uit van de Nederlandse delegatie van de IHRA, als deskundige op het gebied van de (herinnering aan de) nazi-vervolging van Sinti en Roma.

Over de nazi-vervolging van de Sinti en Roma en de geschiedenis van het Antiziganisme in Nederland zijn relatief weinig bronnen beschikbaar. Bij de bronnen die wel beschikbaar zijn, is het aandeel audiovisuele bronnen naar verhouding groot. Al deze audiovisuele bronnen bevinden zich op verschillende plekken in Nederland.

In de komende jaren is het de bedoeling dat de 34 lidstaten die aangesloten zijn bij de IHRA in hun eigen land de 'Werkdefinitie Antiziganisme' van de IHRA gaan implementeren. Zij zullen hiertoe worden aangespoord, ondersteund en gemonitord door het Committee on the Genocide of the Roma, de commissie van de IHRA die, bestaande uit (inter)nationaal erkende deskundigen en belangenbehartigers, verantwoordelijk was voor het opstellen van de Werkdefinitie.

3.3 collectie

De afdeling collectie heeft zich met name gericht op de realisatie van twee grote (samenwerkings-) projecten, allebei gericht op digitalisering. Daarnaast worden talloze externe vragen beantwoord. De vereiste focus op het digitaliseringsproces beperkte de inzetbaarheid van de collectie-medewerkers voor andere projecten van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, maar is noodzakelijk om de collectie toekomstbestendig te ontsluiten.

Westerbork Digitaal

Onder begeleiding van externe projectleider Wietske Donkersloot wordt binnen het project Westerbork Digitaal de overstap gemaakt van het Herinneringscentrum Informatie Systeem (HCIS) naar Atlantis Collectiebeheer. Hierbij worden de collecties en de database Naam en een Gezicht samengevoegd in een nieuw collectie registratiesysteem.

De overgang van HCIS (het oude content management systeem HerinneringsCentrum InformatieSysteem) naar het Atlantis Collectiebeheersysteem heeft inmiddels plaatsgevonden en wordt nu getest en de op te lossen knelpunten in kaart gebracht om te komen tot een definitief nieuw beheersysteem.

Twee medewerkers van collectie zijn systeembeheerder en zullen een gebruikerscursus ontwikkelen voor de inhoudelijk medewerkers.

Voor de realisatie van Westerbork Digitaal is een toezegging van de Claims Conference (onder voorbehoud) voor het volledige bij hen aangevraagde bedrag van €196.192. Het voorbehoud zit in de definitieve cijfers die door de Claims Conference worden doorgegeven aan de Duitse overheid voor definitieve goedkeuring. Daarnaast zijn er natuurlijk voorwaarden verbonden aan de toekenning, onder andere op het gebied van openbaarheid en toegankelijkheid.

Onderdeel van deze aanvraag is de inzet van projectmedewerkers om de ontsluiting te realiseren en bespoedigen. Hiervoor wordt per 1 oktober de eerste projectmedewerker ingezet. De toekenning van de Claims Conference geldt per 1 oktober.

Deltaplan

Door de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 is in samenwerking met het Netwerk Oorlogsbronnen bij het Mondriaanfonds financiële steun gekregen voor een inhaalslag op het gebied van het digitaliseren en het toegankelijk maken van de collecties van de bij de SMH aangesloten instellingen: het Deltaplan (looptijd 2021-2024). Een onderdeel is het fotograferen van drie dimensionale objecten. Meer dan tweehonderd objecten worden gefotografeerd en door medewerkers gekoppeld aan het nieuwe collectie registratiesysteem.

In het kader van dit plan worden de bij het Drents Archief ondergebrachte stukken m.b.t. vluchtelingenkamp Westerbork meegenomen in het proces van digitalisering en ontsluiting. Hiervoor zijn de afgelopen periode alle stukken individueel genummerd door medewerkers van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

De gemeente Midden-Drenthe heeft een inventarisatie gedaan van de in haar archief aanwezige stukken. In veel dossiers bevinden zich bijzondere persoonsgegevens, die de gemeente niet in een digitale en/of aan het internet verbonden omgeving wil laten opnemen, die niet onder haar eigen controle staat. Daarin is medewerking aan het Deltaplan, waar informatie delen en openbaarheid van bronnen het uitgangspunt is, niet mogelijk.

Ook het onderdeel Personen van de nieuwe database moet onder handen worden genomen. In de afgelopen 20 jaar is bij de invoer van gegevens (inmiddels meer dan 6 miljoen gegevensvelden!) datavervuiling ontstaan. Dat kan deels automatisch worden opgelost, grotendeels is dat handwerk. Ondertussen blijft het aantal aanvragen om informatie over personen constant, zo'n tien tot twintig kleinere en grotere informatieverzoeken per week. Ook over de collectie komen regelmatig vragen binnen. Die collectie blijft overigens groeien, omdat met regelmaat nieuwe schenkingen worden aangeboden.

Met het Nationaal Archief vindt inmiddels een tweewekelijkse intervisie plaats om vragen van nabestaanden en onderzoekers zo goed mogelijk te beantwoorden.

In oktober vond een overleg plaats tussen het Herinneringscentrum, Joods Cultureel Kwartier en Nationaal Archief over de digitalisering van ontbrekende kaarten uit de Joodse Raad Cartotheek

3.4 Landelijk Steunpunt Gastsprekers WOII-Heden

Na de twee moeizame coronajaren heeft 2022 voorzichtig herstel laten zien. Echter, de nasleep van corona was nog wel merkbaar: gastlessen hadden minder prioriteit bij docenten; er zijn minder aanvragen voor gastlessen binnengekomen en reeds ingeplande gastlessen moesten alsnog geannuleerd worden. Meer informatie is te vinden in de bijlage.

4. PR, communicatie en marketing

4.1 PR

Eind 2021 is de online tentoonstelling *Verstild Verleden* gepubliceerd op de website van Kamp Westerbork. Filmmaker en cineast Bob Entrop is de enige filmmaker die meer dan 15 films heeft gemaakt over Sinti en Roma. Deze films vertellen over zowel de Porajmos, de doorwerking van de oorlog, als (de geschiedenis van het) antiziganisme. *Verstild Verleden* omvat vier video's van 10 tot 15 minuten. In de laatste weken van december 2021 en januari 2022 is er op verschillende momenten aandacht besteed aan deze verhalen. Op Holocaust Memorial Day in januari zijn op Facebook, Twitter en LinkedIn zes korte fragmenten van getuigenissen met kampoverlevenden gedeeld om stil te staan bij de slachtoffers van de Holocaust.

Vanaf de derde week van januari mochten de musea weer open. Vanaf dat moment zijn verschillende marketingacties uitgezet voor de expositie "Gevangen in Beelden". Zo is er een grote poster- en flyercampagne gedaan in de noordelijke helft van Nederland en was er gedurende één week een radiocommercial te horen op radio 1, 4 en 5. In de komende periode zal er nog geïnvesteerd worden in een online campagne op Facebook en Instagram.

KRO-NCRV presenteerde in maart de documentaire *Oorlog in Westerbork* van Frénk van der Linden en Eric Blom over de chaotische eerste weken na de bevrijding. Onderzoek van het Herinneringscentrum door Bas Kortholt komt uitgebreid aan het woord over dit tot nu toe nog onbelichte onderwerp. De documentaire is door 1.1 miljoen mensen bekeken op televisie. Meerdere landelijke en regionale dagbladen brengen het nieuws.

Conservator van het Herinneringscentrum Guido Abuys is te horen in de NOS podcast *De Onbekende Kinderen van Kamp Westerbork* die vanaf april 2022 te beluisteren was. De podcast ontving lovende kritieken en een nominatie voor de Zilveren Reissmicrofoon 2022.

Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork werkte in 2021 mee aan de opnames van *Het Verhaal van Nederland*. In de laatste aflevering bezoekt Daan Schuurmans de historische plek van kamp Westerbork. Deze uitzending had 1.7 miljoen kijkers.

In de maanden maart en april zijn de eerste plannen gemaakt voor de promotie van de tentoonstelling *De Herinnering aan Kamp Westerbork*. Hiervoor zijn verschillende gesprekken gevoerd met klankbordgroepen met jongeren, studenten van de PABO en UVA en tweede generatie Joodse oorlogsslachtoffers.

Ook in 2022 hebben verschillende documentaire- en filmmakers het Herinneringscentrum Kamp Westerbork bezocht.

De aanstelling van Bertien Minco in mei heeft de interesse van verschillende media en journalisten gewekt. Er zijn interviews met Bertien Minco verschenen in o.a. De Benjamin, het magazine van het Nationaal Comité 4 en 5 mei en het Dagblad van het Noorden.

NOS Radio 1 bracht dit jaar tijdens de Dodenherdenking bij het Nationaal Monument Westerbork live verslag vanaf de historische plek. Als onderdeel van het programma voor de 4 mei herdenking heeft het Herinneringscentrum voor het eerst de poëziewedstrijd Westerbork in Woord georganiseerd. Jongeren tussen de 13 en 21 jaar konden een zelfgeschreven tekst insturen. Het winnende gedicht werd voorgedragen tijdens de herdenking.

De opening van De Herinnering aan kamp Westerbork op 8 juli trok meer dan 150 geïnteresseerden. Het Dagblad van het Noorden en RTV Drenthe maakten reportages over de tentoonstelling. Voorafgaand aan de opening kreeg de tentoonstelling landelijke pers aandacht door de toekenning van de Grant door de Europese Unie. Verschillende media, onder wie Trouw en Dagblad van het Noorden, besteedden hier aandacht aan.

Tegelijkertijd met de tentoonstelling is de online documentaire serie His Name is My Name op Instagram gelanceerd. His Name is My Name is gemaakt in opdracht van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork en Paradox als één van de drie kunstprojecten van Houses of Darkness. Met makers over de hele wereld, is voor dit project met name op internationale publiciteit ingezet. Onder meer The Guardian, Vanity Fair, Tablet, maar ook Dagblad van het Noorden, Tubantia en het Hollandsch Dagblad plaatsten grote interviews met het Nederlands Amerikaanse duo Jongsma + O'Neill. De animatiedocumentaire heeft een prijs gewonnen op IDFA. Het kunstenaarsduo Jongsma + O'Neill ontving de Special Jury Award for Creative Technology in de categorie DFA DocLab Competition for Digital Storytelling. De winnaars werden bekendgemaakt tijdens de Awards Ceremony van de 35ste editie van het International Documentary Film Festival Amsterdam.

De Herdenking van het Eerste Transport op 15 juli is breed opgepikt door de NOS; Bertien Minco werd geïnterviewd voor het ochtendprogramma van Radio 1, in de dagen voorafgaand aan de herdenking zijn zowel door het NOS journaal als het NOS jeugdjournaal items gemaakt met als onderwerp brieven uit de trein. Tijdens de herdenking waren RTV Drenthe, de NOS, het ANP en het Dagblad van het Noorden aanwezig om verslag te doen. De herdenking is tevens uitgezonden via een livestream op Facebook, wat zeer gewaardeerd werd.

De opening van zowel Emotie uit de Bodem als Door Drentse ogen – onderdeel van De Herinnering aan kamp Westerbork – trokken de aandacht van de regionale pers. In de uitingen over Emotie uit de Bodem is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de bewoningsgeschiedenis van woonoord Schattenberg. De tentoonstelling Door Drentse ogen kreeg een twee pagina grote recensie van de Kunstredactie van Dagblad van het Noorden.

4.2 Communicatie

Vanwege de internationale samenwerkingen en het daaruit voortvloeiende steeds uitgebreidere aanbod voor de internationale geïnteresseerde is er aan de website een groot aantal verbeteringen doorgevoerd. De nadruk lag hierbij op: een andere indeling van het programma waarin tentoonstellingen, activiteiten, het kampterrein en digitaal aanbod een plek kregen, een overzichtelijke activiteitenpagina met data en filtermogelijkheden en een verbeterde nieuwspagina op datum. Deze indeling is gelijktijdig doorgevoerd op de Engels- en Duitstalige website, met als gevolg dat ook de homepage van die twee pagina's is verbeterd.

Met de openstelling van het museum, na de lockdowns, en het opstarten van alle publieksactiviteiten zijn de nieuwsbrieven (online maandelijks, twee maandelijks in print) weer op hun oorspronkelijke frequentie. Ook de activiteitenladder werd weer verspreid bij toeristische plekken in de regio.

4.3 Marketing en campagnes

Het Herinneringscentrum is een samenwerking aangegaan met NS Onderweg. In augustus is beeldmateriaal van de tentoonstelling De Herinnering aan kamp Westerbork twee weken lang doorlopend getoond in alle treinstellen in Nederland. De samenwerking kan in de toekomst tevens voor andere publieksactiviteiten in het museum van Kamp Westerbork ingezet worden.

Op initiatief van het Herinneringscentrum wordt achter de schermen gewerkt aan een gezamenlijke minicampagne in de aanloop naar de opening van het Nationaal Holocaust Museum. Begin 2023 zullen stukken uit de collectie van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, die als bruikleen in de tentoonstelling van het NHM te zien zullen zijn, uitgelicht worden met een animatie. Het doel is om onze samenwerking in een positief daglicht te zetten.

In september hebben de opnames plaatsgevonden voor de podcast over de Nederlandse instellingen met het Europees Erfgoedlabel. In de podcast is aandacht voor het meerstemmige verhaal van de historische plek en wordt kamp Westerbork in Europees kader geplaatst. We Are Europe maakt de podcast die in januari 2023 wordt gelanceerd.

5. Bedrijfsvoering

5.1 P&O

De personeelsbezetting van Herinneringscentrum Kamp Westerbork was op 1 januari 2022 als volgt: 22,27 fte waarvan 10 fulltimers en 15 parttimers. In 2022 waren er 58 vrijwilligers aan het Herinneringscentrum Kamp Westerbork verbonden (ca. 11,8 fte).

Wederom hebben alle publieksmedewerkers een BHV-(herhaal)training gevolgd.

In mei vond er een directiewisseling plaats en in augustus werd er een tweede directeur aangetrokken in verband met de vernieuwingsopgave. Beiden part-time.

In dienst/uit dienst

Er zijn in 2022 9 nieuwe medewerkers in dienst gekomen, van 6 medewerkers is afscheid genomen. Door natuurlijk verloop en door afloop van tijdelijke contracten.

Detachering

Vanaf 1 september 2022 was een medewerker bij ons gedetacheerd via Aktion Sühnezeichen/Friedensdienste (Duitsland).

Stagiaires

Op de afdeling onderzoek zijn het afgelopen jaar 5 stagiaires werkzaam geweest.

Ziekteverzuim

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage over 2022 is 3,18%.

5.2 ICT

In 2022 is een start gemaakt met het opschonen van het Relatiebeheersysteem van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Synergy. Een externe adviseur voerde gesprekken met betrokkenen en deed voorstellen ter verbetering. In 2023 zal hieraan verder uitvoering worden gegeven. Dezelfde externe adviseur heeft eveneens gesprekken gevoerd met diverse interne stakeholders over een zogenaamd 'intranet'. De wensen die zijn opgehaald worden vertaald naar een voorstel hiervoor. De verwachting is dat in Q2 2023 de nieuwe werkwijze wordt ingevoerd.

5.3 Onderhoud monumenten en museumgebouw

Er is onvoldoende budget voor een structureel meerjaren onderhoudsplan. Dit is aangekaart bij VWS en eind van het jaar is toegezegd dat er vanaf 2023 een geoordeeld bedrag toegekend zal worden op basis van een MJP.

Museumgebouw

Ook in 2022 is het noodzakelijke groot onderhoud gepleegd, dit vond voornamelijk plaats in de eerste weken van januari toen het museum gesloten was.

Commandantswoning

Begin oktober 2022 werd houtworm ontdekt in de (hele) commandantswoning. Wanneer dit niet wordt behandeld kan dit desastreuze gevolgen hebben voor de woning. Een gespecialiseerd bedrijf gaat de woning inpakken in plastic waarna de woning middels een speciaal proces houtwormvrij wordt gemaakt. De beste periode om deze opdracht uit te voeren is in het najaar en deze wordt dan ook in het derde kwartaal van 2023 uitgevoerd.

6 Raad van Toezicht

Het verslagjaar 2023 kenmerkt zich door grote veranderingen in de leiding van het Herinneringscentrum en door de voortvarende aanpak waarmee de vernieuwing van het Herinneringscentrum ter hand is genomen.

6.1 Directiewisseling

Mevrouw G. Verschoor heeft te kennen gegeven per 18 mei niet langer beschikbaar te zijn als directeur van het Herinneringscentrum. Mevrouw Verschoor is vanaf 2019 aan het Herinneringscentrum kamp Westerbork verbonden geweest. Zij heeft onder lastige omstandigheden leidinggegeven en een belangrijke aanzet gegeven voor de vernieuwing van het Herinneringscentrum. De Raad van Toezicht dankt mevrouw G. Verschoor voor haar inspanningen.

De Raad van Toezicht heeft als uitgangspunt voor de opvolging van mevrouw G. Verschoor genomen dat het voorbereiden van de vernieuwing van het Herinneringscentrum de komende tijd veel aandacht zal vergen, naast de normale dagelijkse bedrijfsvoering. Daarom is ervoor gekozen om 2 directeuren aan te stellen.

Per 19 mei 2022 is mevrouw B. Minco aangetreden als directeur, per 1 augustus mevrouw I. Scholten. Beide directeuren hebben een parttime dienstverband.

Mevrouw Minco was voorzitter van de Raad van Toezicht. Zij is in de Raad van Toezicht opgevolgd door de heer P.E.J. den Oudsten.

De Raad van Toezicht heeft met de benoeming van deze ervaren en kundige directeuren de randvoorwaarden gecreëerd voor een goede borging van de dagelijkse leiding en voor een versnelling van de uitwerking van de veranderingsopgave waar het Herinneringskamp voor staat.

6.2 Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het functioneren van het Herinneringscentrum in algemene zin, op het beleid dat de bestuurder voert en is werkgever van de bestuurder. De taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht zijn in de statuten van het Herinneringscentrum en in het toezicht-reglement vastgelegd.

De leden van de Raad van Toezicht zijn afkomstig van verschillende maatschappelijke sectoren en bezitten elkaar aanvullende deskundigheden.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is als volgt

Mevrouw B.J. Minco, voorzitter tot 18 mei 2022, daarna afgetreden

- Strategisch adviseur in de kunst, cultuur- en mediasector
- Schrijver, dagvoorzitter
- Voorzitter Stichting Amsterdam Verbindt
- Lid Commissie Cultuureducatie van het Amsterdams Fonds voor de Kunst

De heer H.J. Peters

- Directeur van FB Oranjewoud Participaties BV
- Commissaris Economic Board Groningen (EBG) namens provincie Groningen

Mevrouw K. Pattipilohy

- Directeur en partner Diversion
- Secretaris Imagine IC (tot februari 2022)
- Voorzitter commissie Brede Welvaart VNO-NCW West
- Lid dagelijks bestuur VNO-NCW Metropoolregio Amsterdam

De heer P.E.J. den Oudsten, voorzitter vanaf 18 mei 2022

- Oud-burgemeester van Groningen
- Voorzitter Raad van Toezicht Wender
- Voorzitter Raad van Toezicht Medisch Spectrum Twente
- Voorzitter Raad van Toezicht Hogeschool Windesheim
- Voorzitter Raad van Toezicht Sciencepark Utrecht
- Lid Raad van Toezicht New energycoalition Groningen

-

De heer R. Vis

- Secretaris Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap
- Moderamen – lid Interkerkelijk Overleg in Overheidszaken (CIO)
- Lid algemeen bestuur Overlegorgaan Joden en Christenen (OJEC)
- Lid algemeen bestuur Overleg Joden, Christenen en Moslims (OJCM)
- Bestuurslid Stichting Gilat

De raad van Toezicht kent de volgende commissies:

- Renumeratiecommissie
- Auditcommissie

In december 2022 is de werving van een nieuw lid van de Raad van Toezicht gestart.

6.3 Vergaderingen

De Raad van Toezicht is vier maal bijeen geweest. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest zijn:

- financiën.
- vernieuwingsplannen.
- diverse projecten.
- benoemingen directie

De Raad van Toezicht wil graag de medewerkers en vrijwilligers bedanken voor hun betrokkenheid en bevoegenheid die zij in 2022 hebben laten zien. Zij zijn en blijven ook in de toekomst een onmisbare basis het ontvangen van de vele duizenden bezoekers van het Herinneringscentrum.

6.4 Raad van Advies

De Raad van Advies was als volgt samengesteld:

- de heer mr. P.J. Wolthers, 's-Gravenhage (voorzitter)
Voorzitter van de Stichting Nederlands Fonds voor Midden- en Oost-Europese Boekprojecten (CEEBP) te Amsterdam
Adviseur van het Bestuur van de Stichting Soft Tulip te Den Haag, een koepel van Nederlandse zorgverlenende instellingen ter ondersteuning van mensen met fysieke en/of psychische beperkingen in hoofdzakelijk Midden- en Oost-Europa.
- de heer B. van der Ham, Amsterdam
Voorzitter Gehandicaptenzorg Nederland
Voorzitter Vereniging Afvalbedrijven Nederland
Voorzitter Nederlandse Franchise Vereniging
Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Bioscopen en Filmtheaters
Voorzitter Vereniging Vrije Theaterproducenten
Voorzitter stichting UNESCO Werelderfgoed Nederland
Voorzitter Schoolleidersregister Primair Onderwijs
Voorzitter van de Raad van Toezicht CJP

- Bestuurslid van Humanists International, London
 Lid van het Dagelijks Bestuur van VNO/NCW
 Lid van de Sociaal Economische Raad (SER)
 Acteur, schrijver
- mevrouw drs. J. van Kranendonk, Amsterdam
Judith van Kranendonk Consultancy
 Lid bestuur Cobra Museum te Amstelveen
 Voorzitter Raad van Toezicht van Het Nieuwe Instituut te Rotterdam
 Voorzitter Raad van Toezicht Rietveld Academie te Amsterdam
 - de heer mr. E. Numann, 's-Gravenhage
Voormalig Vicepresident van de Hoge Raad
 Voorzitter Stichting Individuele Verzekeringsaanspraken Sjoa
 Bestuurslid Stichting Morasha (Nederlands-Joodse geschiedenis)
 Voorzitter Tuchtraad Financiële Dienstverlening (Assurantiën)
 - de heer mr. F. Mouw, Ede
 Voormalig Partner Accountantsorganisatie EY (Ernst & Young)
 Voormalig Voorzitter van het Bestuur van het Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945 (thans Vrijheidsmuseum)
 Voormalig Bestuursvoorzitter van de N.V. MENSEC (Stadsschouwburg en Concertgebouw “De Vereniging”);
 Gastspreker Landelijk Steunpunt gastsprekers WO2-heden.
 - mevrouw prof. dr. J. Walma van der Molen, Amsterdam
Hoogleraar Talentontwikkeling, Wetenschap en Technologie, Universiteit Twente (0,3 fte)
Zelfstandig gevestigd (bestuurs)adviseur en directeur JWVDM Advies, Training en Onderzoek
 Lid Raad van Toezicht Christelijke Onderwijs Groep Vallei en Gelderland-Midden
 Lid Raad van Toezicht Montessori Scholengemeenschap Amsterdam.

De Raad van Advies is in 2022 één keer bijeen geweest. De eerstvolgende vergadering van de Raad van Advies wordt in het eerste kwartaal van 2023 gepland

Subsidiënten en begunstigers

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

stichting Makaria

provincie Drenthe

mondriaan
fonds

VSBfonds,
iedereen doet mee

Ministerie van
Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

SNS REAAL FONDS

ASTRON

Netherlands Institute for Radio Astronomy

EDLI
Foundation

Bijlage 1 Herdenkingen, bijeenkomsten en overige publieksactiviteiten

Vanaf het tweede kwartaal van 2022 konden we weer op reguliere basis activiteiten organiseren, dit werd ook volop gedaan. Onderstaand een opsomming.

4 mei	Dodenherdenking plaats op het kampterrein.
10 juni	Uitreiking mobiliteitskruis aan Willem Kel (postuum)
26 juni	Lezing over het boek 'Tot de dood ons scheidt' van Saskia Aukema.
8 juli	Opening van het Themajaar De herinnering aan kamp Westerbork. Tevens te zien: de serie His Name is my Name.
15 juli	Herdenking Eerste Transport vanaf Station Hooghalen.
15 augustus	Actie Niet Weggooien.
26 augustus	Muziekvoorstelling 'De Weg' door zangeres en harpiste Ekaterina Levental.
27 augustus	Molukse herdenking op het kampterrein bij het Molukse Monument.
11 september	Literaire middag over woonoord Schattenberg en kamp Westerbork door schrijvers Dinah Maryanan en Frits Barend.
24 en 25 september	Open depot dagen. Tijdens het Open Depot liet conservator Guido Abuys opgegraven voorwerpen zien uit de collectie. Speciale aandacht was er voor mensen met een visuele beperking.
25 september	Ooggetuigenlezing door Lous Steenhuis Hoepelman. Zij is een van de 51 weeskinderen die de oorlog overleefde. Marieke de Vries (NOS) verzorgde de inleiding. Beiden werkten aan de podcast de 'Onbekende Kinderen van kamp Westerbork'.
2 oktober	Lezing Lion Tokkie over Joodse werkkampen.
19 oktober	Art Workshop in de commandantswoning.
22 oktober	Fiets- en wandeltocht langs sporen van kamp Westerbork. Onderweg liet conservator Guido Abuys bijzondere plekken zien zoals de kampgracht, de vuilnisbelt, het heidelager, de begraafplaats en de waterzuivering.
23 oktober	Overkapping open voor jongeren van 8-12 jaar om voorwerpen die opgegraven zijn in de buurt van kamp Westerbork te bekijken en door joodse mensen werden gebruikt.
3 oktober	Ooggetuigenlezing les Leefsma. Les overleefde de oorlog in onderduik, gescheiden van zijn ouders. Bij de lezing was een doventolk aanwezig.
Oktober	Op drie zaterdagen in oktober konden herinneringsstenen gemaakt worden in de commandantswoning.
8 november	Eerste online college in een reeks over de manier waarop herinneringen aan oorlog, genocide en geweld in de 20e en 21e eeuw vertolkt worden in woord en beeld. Deze lezing werd verzorgd door Kees Ribbens die werd geïnterviewd door Bas Kortholt.
11 november	Landelijke Studiedag Holocausteducatie
16 november	Opening tentoonstelling Drents Portret (deeltentoonstelling binnen "De Herinnering aan Kamp Westerbork").
17 november	Organisatie EDR-docentendag. Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork was uitgekozen als locatie voor workshops en lezingen voor docenten uit de Ems Dollard Region.
20 november	Interview met bestsellerauteur Judith Koelemeijer in het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Zij werd geïnterviewd door Gerdien Verschoor over haar laatste boek: Etty Hillesum, het verhaal van haar leven.
11 december	Ooggetuigenlezing Cosel transporten

Bijlage 2 Aanwinsten en bruiklenen

In 2022 konden 60 aanwinsten aan de collectie worden toegevoegd. Naast talloze documenten, brieven, briefkaarten en foto's bevonden zich een aantal bijzondere objecten onder deze aanwinsten.

-Platenspeler en platencollectie met, familiefoto's en -film (digitaal): De objecten stonden oorspronkelijk in het huis van Joseph Bannet (1893-1943) te Zeist. De platenspeler met toebehoren was tijdens de Duitse bezetting in bewaring gegeven. De foto's zijn deels in kleur, waaronder een foto van het gezin bijeen met de platenspeler in de hoek van de kamer. De familiefilm is uit 1935. Nabestaanden hebben besloten de objecten bij het Herinneringscentrum onder te brengen.

-Tekening, origineel: het betreft een tekening getekend door Hans Margules rond 9 september 1941. De aanleiding was de verjaardag van Fritz Haase (1895). De tekening werd voorzien van handtekeningen van zijn barakgenoten in barak 5, zaal 1.

Fritz kwam in juni 1941 in kamp Westerbork terecht. Hij werd op 13 juli 1942 uit het kamp ontslagen. Op 20 mei 1943 werd hij opgepakt en voor de tweede keer naar kamp Westerbork gestuurd. Om vervolgens op 7 juli 1943 weer te worden ontslagen.

-Koffer: betreft de koffer van J. en G. Polnaya, vader en zoon. Beiden zijn oud-bewoners van Schattenberg van 1951-1970. Bij J. Polnaya is waarschijnlijk zijn legernummer op de koffer genoteerd: N 368.44.

-Vlag: het gaat om de Nederlandse vlag, die vanaf 5 mei 1945 werd uitgehangen op 4 en 5 mei. De eigenaar was Salomon Mol (1917-1979), die op 3 oktober 1942 in kamp Westerbork terecht kwam en op 8 oktober uit het kamp vluchtte. Tot de bevrijding verbleef hij vervolgens in onderduik. De vlag werd 75 jaar lang door Salomon en zijn nazaten uitgehangen. Zijn kleindochter Karin van Vegchelen was de laatste nazaat die van de vlag gebruik heeft gemaakt. Zij overhandigde met de rest van de familie de vlag aan het Herinneringscentrum.

-Kapstok: het betreft een kapstok (drie poesjes met haken) dat eind 1940, begin 1941 in kamp Westerbork is gemaakt voor de babykamer van Ruth David. Zij werd op 28 oktober 1942 in het kamp geboren. De kapstok zou volgens het verhaal zijn gemaakt door een kampbewoner die toen zestien jaar oud was. Het voorwerp is altijd een onderdeel in het leven van Ruth geweest, ook nadat zij in 1948 met haar ouders naar Canada emigreerde.

Bijlage 3 Vrienden, donateurs, begunstigers en sympathisanten

Het Herinneringscentrum genereert gelden via kaartverkoop en subsidies maar ook via vrienden, donateurs, (bijzondere) begunstigers en sympathisanten. Iemand is vriend van het Herinneringscentrum vanaf €25. Donateurs zijn personen die jaarlijks tussen de €75 en €300 betalen. Begunstigers doneren jaarlijks €300 of meer. Tot bijzonder begunstigers rekenen we personen die éénmalig minimaal €2.500 doneren. Onder sympathisanten scharen we die personen die ons jaarlijks steunen met maximaal €20.

Soort	Totale baten in 2022	Aantallen
Vriend	€57.854	1.879
Donateur	€47.815	502
Begunstiger	€12.534	32
Bijzondere begunstiger	€0	0
Sympathisant	€738	46
Totaal	€118.941	2.459

Bijlage 4 Bezoekersaantallen, groepsbezoek en rondleidingen

Bezoekers

In 2022 waren er 105.454 betalende bezoekers en 3.157 personen die het museum gratis bezochten. In totaal heeft het herinneringscentrum 108.611 bezoekers gehad. In vergelijking met 2019 (pré Corona) hebben we 14% minder bezoekers gehad.

Aantallen groepsbezoek

Door de afdeling educatie werden 22.476 jongeren begeleid in een educatief programma. In vergelijking met 2019 hebben we 15% meer bezoekers mogen ontvangen m.b.t. het volgen van de educatieve programma's.

Openbare rondleidingen

In 2022 namen 29.599 personen deel aan de openbare rondleidingen.

Website

Aantal bezoekers: 339.570

Gemiddeld percentage nieuwe bezoekers: 69,58%

Facebook

Volgers 1 januari 2022: 8386

Volgers 31 december 2022: 9593

Aantal berichten: 146 (+ 69,8%)

Bereik Facebook pagina: 708.795 (+ 155,5%)

Twitter

Volgers 1 januari 2022: 2884

Volgers 31 december 2022: 3071

Verstuurde tweets: 113

Bereik Twitter: 331.984

LinkedIn

Volgers 1 januari 2022: 1207

Volgers 31 december 2022: 1686

Aantal berichten: 80

Bereik LinkedIn: 171.527

Instagram

Volgers 1 januari 2022: 3014

Bijlage 5 Nevenfuncties directie

Bertien Minco

Voorzitter Stichting Amsterdam Verbindt

Lid Commissie Cultuureducatie van het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Raad van Inspiratie Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch

Ine Scholten

Lid/plv. VZ Raad van Commissarissen Woningbouwcorporatie Nijestee

Bestuurslid/vice voorzitter Stichting Vrijwilligers en Vrienden van het UMCG

Bestuurslid Fonds Stichting Toevluchtsoord

Bijlage 6 Landelijk Steunpunt Gast sprekers

In 2022 zijn 17 gast sprekers gestopt (wegens corona is dat wat meer dan gebruikelijk) en 4 gast sprekers overleden. Er zijn 18 nieuwe gast sprekers bijgekomen.

Per 31-12-2022 beschikt LSG over een totaal van 208 actieve gast sprekers.

17 gestopt als actieve gast spreker

4 overleden

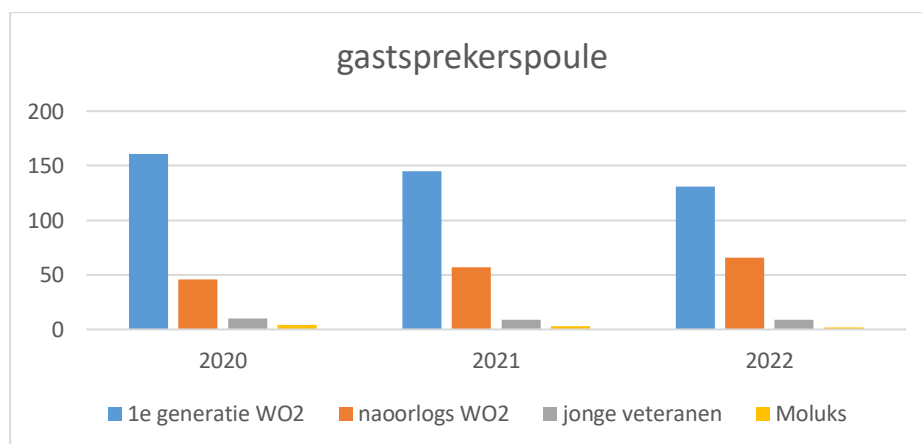
18 nieuwe gast sprekers gestart

Gast sprekers	208	
Gast spreker 1e generatie WO2	131	63 %
Gast spreker naoorlogse generatie WO2	66	32 %
Gast spreker jonge veteraan	9	4 %
Gast spreker Moluks	2	1 %

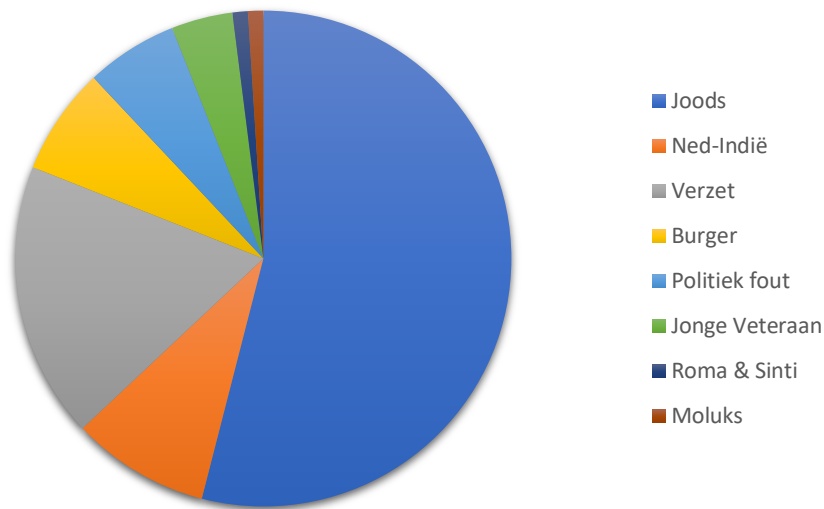
Afname 1e generatie met 5% (van 68 % in januari naar 63 % in december)

Toename naoorlogse generatie met 5% (van 27 % in januari naar 32 % in december)

Aantal jonge veteranen en Moluks is percentueel gelijk gebleven (5%).

achtergrond gastsprekers per 31-12-2022

Categorie	01-01-2022	31-12-2022	Toename/afname
Joods	54 %	54 %	Gelijk gebleven
Ned-Indië	11 %	9 %	Afname 2%
Verzet	15 %	18 %	Toename 3%
Burger	8 %	7 %	Afname 1%
Politiek fout	5 %	6 %	Toename 1%
Jonge Veteraan	5 %	4 %	Afname 1%
Roma & Sinti	1 %	1 %	Gelijk gebleven
Moluks	1 %	1 %	Gelijk gebleven

Specificatie gastsprekers naar achtergrond/thema

112 Joods, waarvan:

- 72 van de 1^e generatie:
 - o 12 kampoverlevend
 - o 56 onderduik
 - o 4 overig
- 40 van de naoorlogse generatie:
 - o 10 kampoverlevend
 - o 12 onderduik
 - o 18 overig

19 NL-Indië, waarvan:

- 16 van de 1^e generatie:
 - o 14 Jappenkamp
 - o 2 buitenkamp
- 3 van de naoorlogse generatie:
 - o 1 Jappenkamp
 - o 2 kind van Japanner

37 verzet, waarvan:

- 23 van de 1^e generatie:
 - o 3 verzetsdeelnemer
 - o 20 kind van verzetsdeelnemer
- 14 van de naoorlogse generatie

15 burger, waarvan:

- 12 van de 1^e generatie
- 4 van de naoorlogse generatie

12 kind van foute ouders, waarvan:

- 7 van de 1^e generatie
- 5 van de naoorlogse generatie

9 jonge veteraan, waarvan:

- 6 Bosnië
- 2 Libanon
- 1 Soedan

3 Roma & Sinti, waarvan:

- 1 van de 1^e generatie Sinto
- 2 van de naoorlogse generatie

2 Moluks

Duo gastlessen

Enkele gastsprekers verzorgen regelmatig ook presentaties/gastlessen als duo.

- 5 duo's met gastlessen in de klas:
 - 3 duo's met thema Joods-Foute ouders
 - 1 duo met thema Verzet-Foute ouders
 - 1 duo Sinti
- 1 duo met MBO workshop Burgerschap:
 - met thema Joods-Vluchteling (Iran)
- 12 duo's in project Geef Vrijheid een Gezicht
(ism Vluchtelingenwerk Nederland = vluchtelingen uit Syrië, Irak, Afghanistan, Eritrea, Iran, Soedan)
 - 7x duo Joods-Vluchteling
 - 2x duo Verzet-Vluchteling
 - 2x duo Burger-Vluchteling
 - 1x duo Nederlands Indië-Vluchteling

Basiscursus nieuwe gastsprekers

Nieuwe gastsprekers doorlopen een vaste procedure:

- 1] *aanmelding, inschrijving, eerste telefonische kennismaking*
- 2] *intakegesprek*
- 3] *tweedaagse basiscursus*
- 4] *coaching tijdens 1^e gastles*

In 2022 zijn er 4 basiscursussen georganiseerd (1x in jan/feb + 3x in sept – nov).

Van de 20 deelnemers aan de basiscursus zijn er:

- 16 geslaagd
- 1 geslaagd na herhalingscursus
- 1 afgewezen na herhalingscursus
- 2 afgehaakt

In incidentele gevallen laten we de basiscursus achterwege, bijvoorbeeld wanneer iemand aantoonbaar ervaring heeft als gastspreker. In dat geval beoordelen we geschiktheid door een gastles in de klas direct te beoordelen. In 2022 zijn op die manier 2 gastsprekers toegelaten.

Wachtlĳst

Niet iedereen die gastspreker wil worden kan daadwerkelijk starten. We krijgen méér aanmeldingen dan noodzakelijk. We kunnen dus kiezen wie voorrang krijgt en wie op de wachtlĳst komt.

Die keuze wordt bepaald door: de inhoud/categorie van het (familie)verhaal en de woonplaats/beschikbaarheid in bepaalde regio's.

De wachtlĳst voor nieuwe gastsprekers is per 31-12-2022 als volgt:

- 17 personen op wachtlĳst korte termijn (inzetten binnen 1 jaar)
- 24 personen op wachtlĳst middellange termijn (2-3 jaar wachttijd)
- >10 personen op wachtlĳst lange termijn (> 3 jaar)

Bemiddelingen

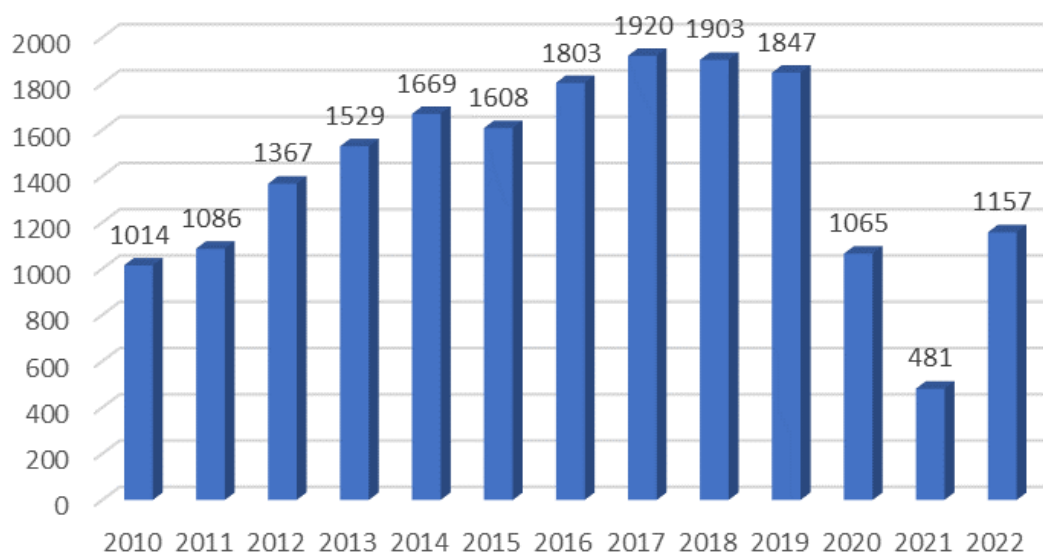
Na de twee moeizame coronajaren heeft 2022 voorzichtig herstel laten zien. We hebben 1157 bemiddelingen* gerealiseerd, waarvan 24 in het buitenland. De nasleep van corona was nog wel merkbaar: gastlessen hadden minder prioriteit bij docenten (er zijn minder aanvragen voor gastlessen binnengekomen) en 35 reeds ingeplande gastlessen moesten alsnog geannuleerd worden.

** Met 'bemiddelingen' bedoelen we: álle door gastsprekers uitgevoerde activiteiten. Het merendeel daarvan zijn gastlessen, lezingen en workshops op locatie (97%) en daarnaast ook interviews, online gastlessen en opdrachten voor collega-instellingen en media (3%).*

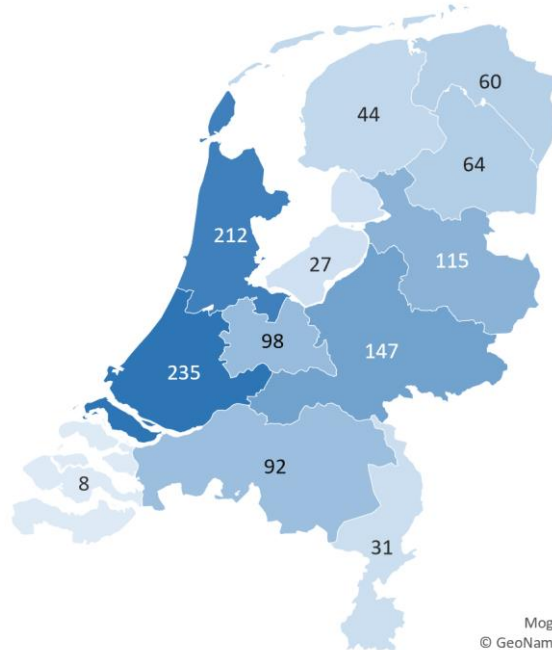
Totaal van 1157 bemiddelingen, waarvan:

1133	in Nederland
17	in België
6	in Duitsland
1	in Vietnam

Aantal bemiddelingen per jaar

Bemiddelingen per provincie

Mogelijk gemaakt met Bing
© GeoNames, Microsoft, TomTom

Specificatie naar onderwijstype (100% = 1157 bemiddelingen)

- PO totaal	39%	(456)
Regulier	36%	(416)
speciaal (SBO)	3%	(40)
- VO totaal	44%	(520)
Regulier		
- <i>vmbo + mavo</i>	15%	(169)
- <i>mavo/havo</i>	1%	(12)
- <i>havo + vwo + gymn. 20%</i>		(241)
- <i>VO algemeen</i>	7%	(78)
Speciaal (SVO)	1%	(20)
- MBO totaal	3%	(44)
- MBO	2%	(28)
- Praktijkonderwijs	1%	(16)
- HBO totaal	5%	(64)
- Pabo	3%	(36)
- HBO overig	2%	(28)
- Universiteit	<1%	(1)
- Overige	6%	(72)

Overige bemiddelingen zijn o.a.: herdenkingen, lezingen, studiedagen, interviews, ministerie van justitie, podcast, media en documentaires.

Specificatie naar digitaal (online via livestream) / op locatie (fysiek in de klas)

Digitaal	12	
Basisonderwijs	5	43 %
VWO	4	33 %
HAVO	1	8 %
VMBO	1	8 %
Voortgezet onderwijs algemeen	1	8 %

Op locatie	1127	
Basisonderwijs	409	36%
Gymnasium	25	2%
HAVO	48	4%
HAVO/VWO	81	7%
HBO	28	2%
MAVO	22	2%
MAVO/HAVO	12	1%
MBO	28	2%
Overig	67	6%
PABO	36	3%
Praktijkonderwijs	16	1%
Speciaal basisonderwijs	40	4%
Speciaal voortgezet onderwijs	20	2%
Universiteit	1	0%
VMBO	146	13%
Voortgezet onderwijs algemeen	77	7%
VWO	71	6%

Type les	aantal	percentage
Digitaal	12	1%
Op Locatie	1128	97%
Media	6	1%
Profiel werkstuk	11	1%
Totaal	1157	100%